

ИНТЕРНАЦИОНАЛЕН УНИВЕРЗИТЕТ
ЕУРОПА ПРИМА

2007

„Никола Русински“ Бр. 1, 1000 Скопје / тел. + 389 2 306 1543
www.europaprima.com / www.europaprima.edu.mk / E-mail: info@europaprima.com

**ИЗВЕШТАЈ ЗА
САМОЕВОЛУАЦИЈА
НА ИНСТИТУТОТ ЗА СЦЕНСКИ УМЕТНОСТИ
(ПЕРИОД 2023-2025)**

Комисија за самоевалуација:

1. Проф. м-р Крсте Господиновски
2. Вонреден професор д-р Ана Опачиќ
3. Проф. д-р Александар Трајковски
4. Вонреден проф. д-р Кирил Пенушлиски

1. ВОВЕД

Институтот за сценски уметности е единца во рамките на Универзитет Европа Прима, како иницијатива насочена кон развојот и афирмацијата на сценските уметности и културниот дијалог. Од своето формирање, институтот активно организира научни и културни настани кои ги обединуваат уметниците, теоретичарите, културните работници и пошироката јавност. Во текот на своето делување, институтот реализираше бројни конференции, симпозиуми, јавни дебати и културни манифестации посветени на современите текови во сценските уметности.

Институтот, согласно Законот за научно-истражувачката дејност, остварува активности од висок стратешки и национален интерес за РС Македонија, бидејќи научно и систематски ги истражува комплексите на сценските уметности и нивниот однос кон културниот идентитет на македонската

заедница во неговиот историски континуитет. Предмет на истражување е севкупноста на сценско-уметничкиот израз, неговиот развој и интерпретација во контекст на македонската културна традиција, како и во регионален и интеркултурен контекст.

Преку овие активности, институтот постепено се развива во значајна платформа за размена на идеи, искуства и професионални практики, придонесувајќи кон збогатување на културниот и уметничкиот живот. Дополнително, институтот организира значајни настани и доделува признанија со кои се оддава признание на истакнати личности од областа на уметноста и културата, како и на поединци кои значајно придонеле кон развојот на културната и општествената мисла.

2. КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА СЕГАШНАТА СОСТОЈБА

Институтот за сценски уметности денес својата дејност ја реализира во неколку компатибилни области:

1. Научно-истражувачка работа – преку домашни и меѓународни проекти и конференции, институтот ги истражува современите трендови и практики во сценските уметности, како и нивниот придонес кон културниот идентитет и уметничкиот развој на македонската и регионалната сцена.
2. Организација на културни настани и афирмација на уметници – институтот е иницијатор и домаќин на конференции, симпозиуми, јавни трибини и манифестации кои ги вклучуваат уметниците, истражувачите и пошироката јавност, овозможувајќи континуирана размена на идеи, искуства и професионални практики.
3. Издавачка дејност – преку периодични списанија и монографски публикации, институтот придонесува кон видливоста и афирмацијата на сценските уметности и истражувачките резултати на своите професори и соработници.

Иако институтот е во развој и брои мал оперативен тим, неговата активност се карактеризира со висок степен на колегијалност, професионална етика и иницијативност. Отвореноста кон соработка со други институции и академски организации овозможува успешно реализирање на меѓународни конференции и проекти, резултирајќи со публикации и традиционални меѓународни врски во областа на сценските уметности.

Сепак, институтот се соочува и со значајни предизвици: ограничено финансирање на домашни и меѓународни проекти, недостаток на научен кадар и потреба за подмладок од страна на истражувачите. И покрај овие предизвици, институтот продолжува да функционира како платформа за развој и афирмација на сценските уметности, со потенцијал за понатамошен раст и меѓународно препознавање.

2.1. ВИЗИЈА, МИСИЈА И СТРАТЕГИЈА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА МИСИЈАТА

Институтот за сценски уметности при Универзитет Еуропа Прима претставува научно-културна платформа посветена на промоцијата, истражувањето и афирмацијата на сценските уметности. Институтот функционира како простор за размена на идеи, уметнички практики и научни согледувања, поврзувајќи уметници, истражувачи, културни работници и институции. Преку организирање на конференции, симпозиуми, јавни трибини, културни манифестации и доделување награди и признанија, институтот активно придонесува кон развојот на културниот дијалог и современите сценски практики на национално и меѓународно ниво.

2.2. ВИЗИЈА

- Да се развие во респектирана регионална и меѓународна научно-културна институција, препознатлива по истражувањата и афирмацијата на сценските уметности.
- Да биде водечка платформа за културна и научна размена, која ќе ја поврзува домашната и интернационалната академска и уметничка заедница.
- Да афирмира културниот идентитет преку современи сценски практики, промоција на македонската уметничка продукција и интердисциплинарни истражувања.
- Да обезбеди континуитет и развој на научниот кадар, вклучувајќи млади истражувачи и соработници, преку ефикасна обука и учество во проекти и конференции.

2.3. МИСИЈА

Институтот за сценски уметности има своја мисија која претставува долгорочен развој на сценските уметности и е во сообразност со потребите на пошироката културна и научна заедница. Мисијата на Институтот за сценски уметности е да:

- Поттикнува истражување и афирмација на сценските уметности, преку научни и културни настани.
- Организира фестивали, конференции и симпозиуми, со цел презентација на современите сценски практики.
- Развива издавачка дејност, вклучувајќи ги списанијата „Линк“ и „Сум“ и публикации на професори и соработници.

- Создава платформа за соработка меѓу уметници, научници и културни институции.
- Промовира македонска култура и сценски идентитет на национално и меѓународно ниво.
- Овозможува непречено усовршување на кадарот, учество на меѓународни конференции и презентација на научно-творечки резултати.

2.4. СТРАТЕГИЈА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА МИСИЈАТА

Институтот за сценски уметности ги следи развојните процеси на другите високообразовни и научни установи во земјата и во странство и константно се обидува да се прилагоди на новите барања и предизвици на надворешната околина и да има ефикасна, но пред сè адекватна реакција во однос на нив.

3. НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Научно-истражувачката дејност е еден од основните столбови на Институтот за сценски уметности при Универзитет Еуропа Прима. Таа не само што го афирмира академското истражување и уметничката практика, туку создава платформа за континуирана размена на идеи, современи концепти и креативни решенија во областа на сценските уметности. Истражувачките активности на институтот се насочени кон поттикнување на критичката мисла, презентација на нови методологии и афирмација на актуелните прашања што ја обликуваат современата театарска, филмска и културна сцена.

3.1. ОСНОВНИ АКТИВНОСТИ

Институтот за сценски уметности својата научно-истражувачка дејност ја реализира преку повеќе комплементарни активности кои го опфаќаат истражувањето, публикациската дејност и меѓународната соработка. Професорите активно објавуваат рецензии и студии на теми кои се актуелни и привлечни за сценските уметности, овозможувајќи критичка анализа на современите практики, теоретски концепти и културни трендови. Овие публикации не само што ја афирмираат научната и уметничката работа на институтот, туку ја збогатуваат пошироката академска и културна јавност.

3.2. ПРОЕКТИ И СОРАБОТКА

Во рамките на својата научно-истражувачка дејност, Институтот за сценски уметности активно учествува во реализација на проекти, образовни

активности и меѓународни соработки, кои придонесуваат кон развојот на сценските уметности и нивната интеграција во современиот културен и академски контекст.

Во текот на анализираниот период (2023–2025), институтот, во соработка со Универзитетот Еуропа Прима, реализираше проекти насочени кон поврзување на образовниот систем со културниот сектор. Особено значаен е проектот реализиран во мај 2025 година, во соработка со Секторот за образование при Град Скопје и средните училишта, кој имаше за цел да ги вклучи младите во културни и едукативни активности од областа на сценските уметности. Во рамките на овој проект, учесниците добија сертификати и благодарници, со што се поттикнува нивниот интерес за уметничко изразување и културна едукација.

Во насока на интернационализација на научната дејност, институтот учествува и во реализација на активности во рамките на Erasmus програмите. Во мај 2025 година беа реализирани предавања од гости-професори од Португалија, со што се овозможи размена на знаења, искуства и современи пристапи во уметноста.

Дополнително, наставниот кадар поврзан со институтот активно учествува во меѓународни академски активности. Во април 2025 година, во соработка со Институтот, се одржаа серија предавања на Универзитетот Пантеон Асас Сорбона 2 на тема „Улогата на драмскиот жанр во тековите на светската историја од Антика до денес“, што претставува значаен придонес кон меѓународната афирмација на македонската научна и уметничка мисла.

Во рамките на развојот на институционалната соработка, во февруари 2025 година беше потпишан меморандум за соработка со Македонскиот народен театар, со што се создаваат услови за продлабочена соработка во областа на сценските уметности, размена на искуства и практична едукација.

Институтот исто така активно го поддржува учеството на студенти во театарски претстави и фестивали, во рамките на соработките со сродни институции. Овие активности придонесуваат кон практична афирмација на сценските уметности, создавање на нови генерации уметници и нивно активно поврзување уште во студентските денови.

Дополнително, Универзитетот учествуваше во меѓународниот проект DigitCRESHE, кој има за цел трансформација на високото образование во земјите од Западен Балкан во насока на развој на креативните и културните индустрии.

Преку вакви иницијативи, се зајакнува позицијата на институтот во современите образовни и културни текови.

Овие активности овозможуваат студентите и наставниот кадар да се вклучат во актуелни истражувачки процеси и практични активности, со што се

поттикнува нивниот професионален развој и поврзаност со сценските уметности на национално и меѓународно ниво.

3.3. НАГРАДИ И АФИРМАЦИИ

Институтот редовно доделува награди и признанија за афирмација на значајни индивидуи во областа на уметноста. Меѓу нив, фестивалот „Актер на Европа“ се одржува еднаш годишно во Преспа, доделувајќи награда на истакнати глумци, додека во зависност од можностите, се доделуваат награди Doctor Honoris Causa и Professor Honoris Causa.

3.4. ПУБЛИКАЦИИ И РЕЗУЛТАТИ

Професорите и истражувачкиот тим на Институтот за сценски уметности активно учествуваат во создавање публикации кои го афирмираат развојот на локалните и регионалните сценски практики и придонесуваат кон продлабочување на теоретското и практичното разбирање на уметноста. Меѓу значајните дела кои ја означуваат континуираната публикациска линија на институтот се театролошката студија „Аспекти на камерниот театар“ од 2023 година, која го истражува потенцијалот и спецификите на камерните форми на изведба, како и културолошката студија „Тантели од зборови“ објавена во 2024 година, која нуди комплексен увид во односот меѓу јазикот, текстот и сценската интерпретација. Во истата година, монографијата за меѓународниот театарски фестивал „Јоаким Осоговски“ со наслов „Со театар до Балкан без граници“ го документира развојот на фестивалот и неговото влијание врз културната сцена, нагласувајќи ја важноста на меѓународната соработка и културната размена.

Покрај овие студии и монографии, професорите редовно објавуваат и рецензии на теми кои се од големо значење за сценските уметности, особено во областа на историјата на театарот, филмската и драмската теорија, операта и балетот, како и современи културни практики. Рецензиите служат како критичка рамка за разбирање на естетските и социокултуролошките аспекти на уметничките форми, овозможувајќи длабоко и вистинско согледување на нивните почетоци, развој и современи изрази.

Преку овие активности, институтот ја афирмира научната и уметничката работа на македонските истражувачи и создава платформа за промоција на сценските практики на меѓународната сцена, овозможувајќи нивните достигнувања да бидат достапни за пошироката академска и културна јавност.

3.5. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Институтот активно воспоставува соработка со странски академски и културни институции, овозможувајќи размена на знаења, искуства и заеднички проекти. Ова вклучува учество во европски научно-истражувачки програми, мобилност на студенти и наставен кадар, како и презентација на научни и уметнички резултати на меѓународни конференции и симпозиуми.

Научно-истражувачката дејност на Институтот за сценски уметности претставува клучен столб на неговото работење. Преку рецензии и студии на актуелни теми, меѓународни проекти, награди и публикации, институтот создава рамка за континуирана афирмација на сценските уметности, поттикнување на академската критика и унапредување на професионалниот развој на студентите и наставниот кадар.

4. БИБЛИОТЕКА, СПИСАНИЈА И ПУБЛИКАЦИИ

4.1. БИБЛИОТЕКА

Институтот за сценски уметности располага со сопствена библиотека која претставува значаен ресурс за студенти, наставен кадар и истражувачи. Библиотеката поседува фонд кој вклучува научни книги, монографии, списанија, научна документација и сопствени изданија на институтот. Фондот редовно се збогатува со релевантна домашна и странска литература која го опфаќа целокупниот спектар на областите под уметноста и културата.

Дополнително, библиотеката активно следи нови изданија и тенденции во областа на сценските уметности, обезбедувајќи книги и публикации кои се од значење за современите сценски практики, културолошки студии и истражувања на локалната и регионалната уметничка сцена. На овој начин, фондот не само што ја поддржува наставата и научно-истражувачката дејност, туку и овозможува видливост и афирмација на македонските сценски практики во меѓународен контекст.

4.2. СПИСАНИЈА

Институтот за сценски уметности активно придонесува за афирмацијата на научната и уметничката дејност преку издавање на научни списанија кои овозможуваат размена на идеи и резултати од истражувања во областа на сценските уметности. Две од најзначајните публикации се списанијата „СУМ“ и „Линк“, кои претставуваат платформа за академски текстови, критички есеи и рецензии на теми од областа на театарот, перформансот, операта, балетот и уметничките студии.

Списанието „Линк“ е продукција на Универзитетот и се објавува со поддршка од Институтот, а во него редовно се публикуваат текстови на професори, истражувачи и гостински автори од Македонија и странство. Списанието „СУМ“ е списание кое го издава еден од професорите на Институтот и се објавува три пати годишно; во 2023 година излезе неговото 90-то издание. Во ова списание се застапени различни жанрови и теми кои се од големо значење за современата сценска уметност и за длабокото разбирање на нејзините почетоци, како и за афирмација на новите творечки тенденции во регионот.

Списанијата, покрај академската функција, служат и како медиум за видливост на македонските и регионалните сценски практики на меѓународната сцена. Тие обезбедуваат можност за соработка со странски универзитети и институции, како и за публикување на трудови од гости-професори и истражувачи, со што ја поттикнуваат интернационалната академска комуникација. На овој начин, списанијата на Институтот не само што ги документираат и афирмираат резултатите од научните истражувања, туку и го зацврстуваат угледот на институтот како центар за современи сценски практики и културна критика.

4.3. ПУБЛИКАЦИИ

Во рамките на својата научно-истражувачка и творечка дејност, Институтот за сценски уметности континуирано ги афирмира резултатите на своите професори преку објавување книги, студии и монографии кои го документираат развојот и трансформациите во областа на сценските уметности. Во периодот за кој се однесува оваа самовалуација, Институтот има реализирано значајни публикации кои ја збогатуваат академската и практичната сцена во земјата. Меѓу нив, проф. Трајче Кацаров ја објави книгата „Од Аристотел до Горан Стефановски“ (2023г.), во која се прави систематски преглед на развојот на драмската теорија и сценската пракса, со посебен акцент на континуитетот од класичната античка мисла до современите македонски автори. Книгата претставува значаен придонес за разбирање на историските и концептуалните основи на сценските уметности, како и за нивната примена во современиот театарски и драмски контекст.

Во 2025 година, проф. Јани Бојаци ја објави книгата „Гледна точка“, која се фокусира на современите трендови и интерпретации во сценските уметности, нудејќи критички пристап кон современата пракса и анализа на различни уметнички формати и експериментални пристапи. Оваа публикација, како и другите изданија на институтот, обезбедува континуирана видливост на македонската сценска продукција и ги поттикнува професионалците и студентите да се вклучат во длабоко и критичко проучување на уметничките процеси.

Преку овие активности, Институтот не само што документира значајни научни и уметнички достигнувања, туку и обезбедува платформа за

интернационална видливост на македонските сценски практики и за афирмација на новите творечки тенденции, како на локално така и на регионално ниво. Публиката на овие изданија вклучува академици, истражувачи, студенти и професионални практичари, што ја потврдува улогата на институтот како центар за квалитетни и релевантни истражувања во областа на сценските уметности.

5. ВИДЛИВОСТ

Институтот за сценски уметности активно ја промовира својата научно-истражувачка и уметничка работа, обезбедувајќи видливост на своите резултати на национално и меѓународно ниво. Годишно, институтот е вклучен во бројни активности кои ја афирмираат македонската сценска пракса и овозможуваат соработка со странски институции, фестивали и академски партнери.

За поттикнување на јавната видливост и информирање на пошироката јавност, Институтот организира прес-конференции и јавни настани, како и други активности кои ја промовираат неговата работа и резултатите од истражувањата. Покрај тоа, информации за активностите, проектите и постигнувањата се објавуваат преку медиумите, како и на официјалната веб-страница на институтот, со цел континуирано информирање на заинтересираната публика и афирмирање на македонските сценски практики.

6. SWOT АНАЛИЗА

Институтот за сценски уметности континуирано го истражува својот развој и ги следи резултатите од својата работа, создавајќи стабилна основа за идни планови и задачи. SWOT анализата овозможува систематско согледување на силните и слабите страни на Институтот, како и можностите и заканите што го опкружуваат, со цел подобрување на стратешкото планирање и развој на научната дејност.

6.1. СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS):

Институтот за сценски уметности е добро познат по својата научно-истражувачка активност, со континуирана публикациска линија која ги афирмира локалните и регионалните сценски практики. Професорите редовно објавуваат монографии, студии и рецензии кои се релевантни за полето на сценските уметности, а библиотеката и сопствените изданија обезбедуваат континуиран пристап до литературата и научната документација. Институтот активно учествува во меѓународни проекти и фестивали, овозможувајќи видливост на македонската сценска пракса на национално и меѓународно ниво.

6.2. СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES):

Институтот се соочува со ограничени ресурси и финансии за реализација на сопствени истражувачки проекти, што го ограничува потенцијалот за развој на нови научни активности. Иако постои богат библиотечен фонд, недостатокот на дополнителни кадровски и финансиски капацитети понекогаш ја ограничува брзината на научната работа и учество во меѓународни проекти.

6.3. МОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES):

Постојат можности за проширување на меѓународната соработка преку учество во нови проекти и конференции, како и за унапредување на видливоста на научните резултати преку медиуми и веб-платформи. Дополнително, институтот може да иницира нови публикации, рецензии и колаборации со сродни институции, што би ја зајакнало неговата научна репутација и афирмација на македонската сценска уметност.

6.4. ЗАКАНИ (THREATS):

Главните закани се поврзани со ограниченото финансирање, конкуренцијата со други институции за истражувачки проекти и можноста за „одлив на мозоци“ ако млади истражувачи се префрлат во странство. Понатаму, недоволната промоција на резултатите на пошироката јавност може да го намали влијанието на институцијата во академската и културната сцена.

7. ЗАКЛУЧОК

Извештајот за самоевалуација врз основа на објективна проценка имаше за цел да овозможи увид во состојбите и да го подобри квалитетот на научно-истражувачката дејност на Институтот за сценски уметности. Прикажувајќи ги позитивните страни и присутните недостатоци, се утврдија следниве препораки за подобрување на квалитетот:

- создавање услови за развој на истражувачки проекти и континуирана научна активност;
- обезбедување механизми за вклучување на млади истражувачи со афинитети кон сценските уметности;
- поттикнување стручно и научно усовршување преку семинари, конференции и меѓународна соработка;
- афирмација на истражувачките резултати преку публикации, монографии и рецензии;
- активно учество во меѓународни академски и уметнички мрежи, со цел промоција на македонските сценски практики;

- континуирана комуникација со јавноста преку медиуми, веб-страници и јавни настани за зголемување на видливоста на резултатите.

Овие мерки се насочени кон зајакнување на истражувачката дејност на институтот и обезбедување на услови за континуирано следење и промовирање на македонската сценска пракса на национално и меѓународно ниво. Институтот, со својот научен капацитет и посветеност на квалитетот, ја позиционира македонската сценска практика како значаен дел од европскиот и светскиот културен простор, овозможувајќи долгорочен развој на истражувањата и афирмација на научната мисла во полето на сценските уметности.

Комисија за самоевалуација:

1. Проф. м-р Крсте Господиновски

2. Вонреден професор д-р Ана Опачиќ

3. Проф. д-р Александар Трајковски

4. Вонреден проф. д-р Кирил Пенушлиски

Директор на Институтот за сценски уметности

Проф. Дарко Мариновски

Скопје, 16.04.2026